

Albons és un captivador poble, situat en aquestes terres empordaneses, exhuberants i especialment afavorides per les condicions d'una natura extremadament generosa, de cels lluminosos i resplendents, i bandejat per aquesta ventúria, que a voltes se'ns presenta un bon xic arrauxada, i que anomenem Tramuntana.

«...terra neta, mare de gent valenta
i franca, hostal del treball, capçal de
la glòria i mirall de Catalunya...».

(Joan Maragall)

albons: canvis profunds i mutacions socials

També en aquesta vila, com en quasi totes s'han produït en les darreres dècades, canvis molt profunds i mutacions importants en els comportaments socials de llurs individus; quasi sempre motivats pel fort increment de la mecanització, que a tots els nivells, ha estat el signe d'aquesta època.

Molt diversos aspectes de la població, mereixerien l'atenció d'ésser analitzats, tals com: La història; el seu Carnestoltes, i el corresponent arròs multitudinari; l'economia; el moviment immigratori i la seva integració; la capacitat organitzadora de la seva gent, etc. Però ara i aquí em limitaré a fer una breu anàlisi, molt superficial, del fet ja irreversible de la desaparició de les explotacions agrícoles familiars.

Una ullada minuciosa al quadre que a continuació inserim ens donarà una idea molt aproximada de l'evolució seguida en aquests trenta-dos anys que analitzem:

	1950	1982
Nombre d'habitants	652	481
Famílies agrícoles (exclus.)	110	30
Famílies agrícoles (parcial.)	10	45
Hectàrees de terra treballada	881	895
Nombre de tractors	7	57
Granges de porcs.	—	7
Nombre aproximat de porcs	650	2.200
Granges de vaques	—	4
Nombre de vaques	80	650
Ramats de xais	11	4
Nombre de xais	1.400	1.650
Cavalls	48	—
Bestiar mular	16	—
Burros (asinal)	14	6
Carros	75	2
Motocultors	—	25

Podem observar-hi una disminució dels habitants del poble, així com un desmesurat creixement dels tractors, un positiu increment en el nombre de porcs i vaques, com també la to-

per
JOSEP RECASENS i ADROHER

Una panoràmica de la plaça al voltant dels anys 1920, amb el cementiri adossat a l'església romànica arcaica del segle X; així com el castell, que havia pertangut als Comtes d'Empúries, més endavant als senyors de Torroella de Montgri i després, lloc de la Corona catalano - aragonesa.

tal desaparició d'aquells clàssics i indispensables cavalls, tan imprescindibles en aquells anys que esmentem.

Pel que fa al bestiar porquí, el canvi també ha estat substancial, si bé en alguns casos, encara podem trobar qui n'engreixa per al seu consum; la tendència ha anat cap a la creació de granges o bé la seva integració amb fàbriques de pinsos.

També podríem afegir-hi que els animals de pastura, i en concret les ovelles, han estat una característica específica i primordial d'aquesta localitat; si bé ha disminuït el nombre de ramats, es manté quasi al mateix nivell el nombre de caps.

L'explotació del bestiar boví també ha experimentat un notable increment i un no menys transcendent canvi de manera i forma de conduir-les; aquelles vaques establades als baixos de les masies brutes, carregades de mosques i amb aquell porquiser de fems que les envoltaven han passat ja a la història de la nostra ramaderia. Ara naturalment, com a conseqüència dels avenços de la tècnica, la modernització de la maquinària i de la construcció d'edificis adequats, existeixen unes instal·lacions modèliques, i per tant amb un fort increment de la producció lletera, tant pel que fa a nivell unitari com col·lectiu.

Pels voltants dels anys cinquanta, l'economia de prop de cent-deu famílies depenia del benefici que el conreu de la terra els proporcionava. En termes generals, podem dir que llur existència era certament migrada —si la contemplem

amb la perspectiva dels nostres dies—; i suficient per viure amb dignitat, segons el punt de vista d'aleshores. La seva subsistència es basava, bàsicament a fer bullir l'olla, d'acord amb totes aquelles viandes i carns magres o grasses que tenia a mà, segons les existències del seus galliners o quadres, les quals, com és lògic tenien relació molt directa amb les possibilitats de la seva butxaca. Una altra preocupació d'aquella bona gent, deuria ser l'interrogant poc clar de l'esdevenidor dels seus fills, ja que els guanys cada vegada eren més migrats i la competència amb aquells que començaven a cercar eines noves, era impossible. Per sort vingué el fort increment de la indústria turística i resolgué una papereta tan enutjosa, i tot aquell que deixava la terra no resultava difícil de col·locar-se en aquest nou i prometedor terreny del turisme, directament o indirecta.

L'envelliment dels caps de família, les dificultats cada dia més importants per subsistir, foren les principals causes de que aquestes explotacions anessin desapareixent, deixant enrera aquest sentiment de buïdor, i de que quelcom important que s'anava perdent per sempre; aquell tarannà i aquella filosofia d'entendre la vida; aquella preocupació que l'home del camp tenia per les viandes, i que sentia com si li afectessin la seva pròpia pell, totes les malúries que patien els seus animals o plantes.

També cal considerar que l'abundància i fertilitat de les terres d'aquestes contrades, li permetia de recollir tota classe de viandes, vins, olis, i això feia que disminuís molt la seva dependència, de tot allò que li calia comprar a la botiga; i aquest era un factor digne de tenir en compte.

Visió parcial de la plaça i
façana del castell en
l'actualitat.

D'aquelles clàssiques explotacions casolanes, hem passat a unes entitats també de caire familiar, generalment molt proveïdes d'eines modernes, d'una eficàcia ben reconeguda. Cal reconèixer que ha estat un esforç considerable que ha comportat una relativa descapitalització d'aquells que han aconseguit mantenir-se, per bé que és difícil de preveure el que succeirà en el futur, tenim la impressió que resultarà costossíssim i molt difícil de seguir endavant amb els esforços econòmics de caire individual com fins ara. El Cooperativisme podria ésser una eina valuosa si s'aconseguís salvar els recels clàssics de la nostra pagesia; el camí, que aquells que conreen arbres fructíficols han encetat, hauria de servir d'esperó per als qui avui menen la terra amb certes dificultats econòmiques.

Sentimentalment parlant hem de dir que aquell home que amb la seva suor havia regat generosament les terrosses, deixà definitivament l'agricultura (en alguns casos segueix amb l'hortet); i que avui possiblement té una pensió ben merecuda, o ha trobat un treball en el món in-

dustrial, viu molt millor que abans; però la seva personalitat ha canviat, i sense adonar-se'n apareix ja amb comportaments molt semblants als emprats per l'home de la ciutat. Noves perspectives i inquietuds mouran el seu tarannà; haurà estat un caminar endavant envers el progrés i el benestar, mes ha deixat enrera un bocí d'aquella vida bucòlica i encisadora, de ple contacte amb la naturalesa; ha modelat una engruna ben important de la nostra història, que ja no tornarà més; història que crec mereixedora d'homenatjar, com avui jo ben modestament ho he intentat.

«...per un vell caminet humil i pla
un home va a llaurar.

Un home va a llaurar, i la parella
de bous camina dolça al seu davant,
llaurarà tot el camp, però al darrera
d'ell van els anys i gairebé no pot...».

(Josep M.ª de Sagarra)